

VMBO & Economie Ondernemen

Loopbaan oriëntatie

LOB Economie en Ondernemen

Lesbrief: 1

Retail & Styling	Naam en Logo blikje
Wat moet je kennen en kunnen na deze les?	<ul style="list-style-type: none">• Je weet wat een logo is• Je weet hoe je kunt werken met PowerPoint

Je gaat een logo ontwerpen voor een nieuw frisdrank.
Jij bent de ondernemer en bedenkt dus een nieuwe originele naam voor deze frisdrank.

Wat moet je doen?

- Je ontwerpt een logo voor jouw frisdrank.
- Het mag niet lijken op een bestaande frisdrank
- Je gaat het uitprinten, uitknippen en dan opplakken op het lege blikje – op de volgende bladzijde

Hoe lang werk je eraan?

- 2 lesuren

Wat heb je nodig?

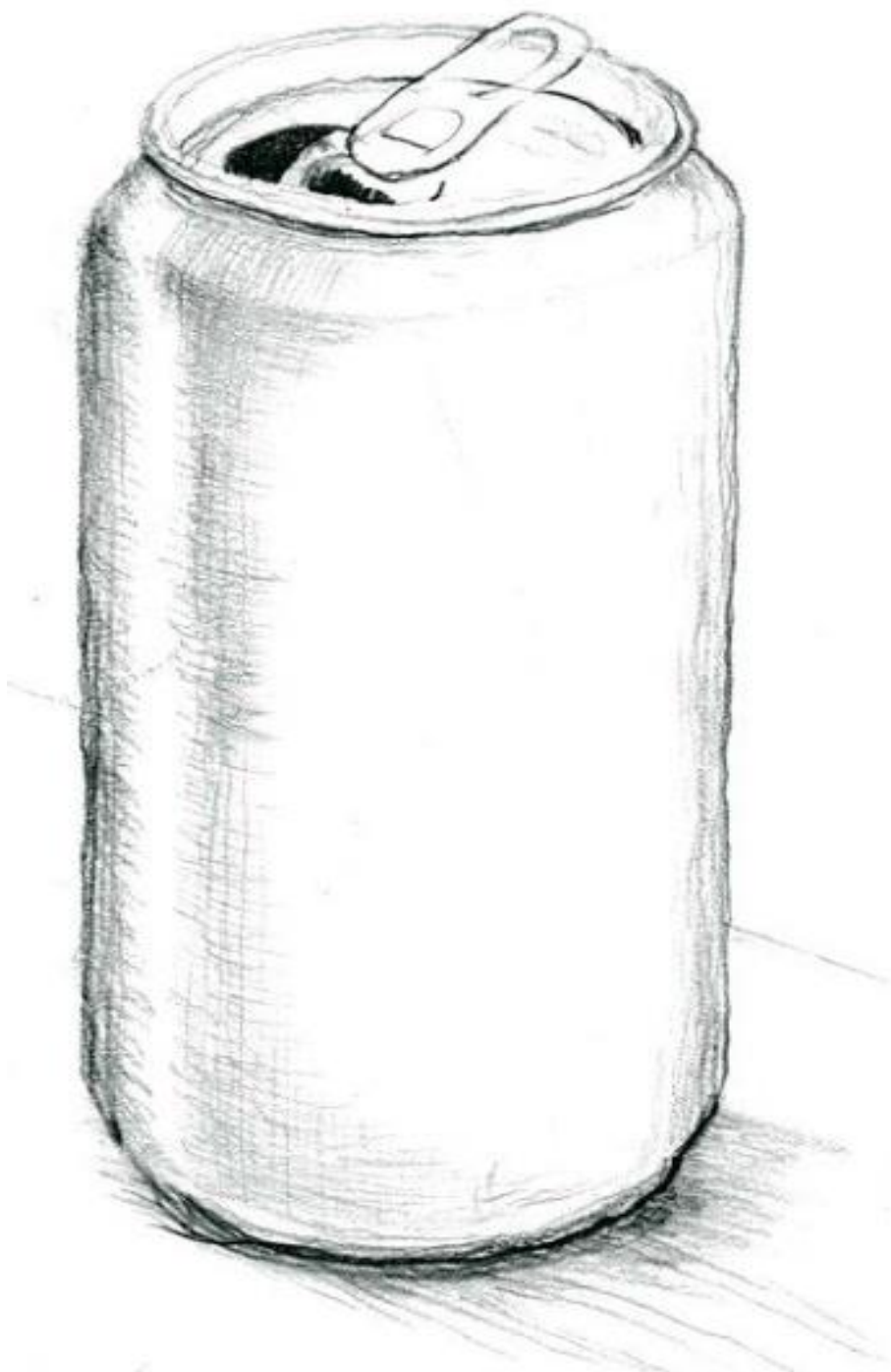
- Computer,
 - Lijm, schaar
 - Gebruik de website: www.logomakr.com om een logo te ontwerpen
- Zelf tekenen mag natuurlijk ook.

Achtergrondinformatie over frisdrank en de verpakkingen vind je op de volgende website:
<https://www.fws.nl/frisdrank/productieproces>

Mijn blikje

Beoordeling :

onvoldoende

matig

voldoende

goed

LOB: Economie en Ondernemen		Lesbrief: 2
Retail & Styling	USP	
Wat moet je kennen en kunnen na deze les?	<ul style="list-style-type: none"> • Je weet wat een USP is • Je weet wat een slogan is • Je kunt werken met smart art in WORD • Je kunt een vorm invoegen in WORD 	

Unique selling point

USP: is datgene wat het product bijzonder maakt en daardoor aantrekkelijk is. Het is een belangrijke factor waarom klanten producten kopen van juist jouw bedrijf, in plaats van een vergelijkbaar product.

Voorbeeld USP: Domino Pizza: snelle levering pizza's. M&M's unique selling point luidt "De melkchocolade die smelt in je mond, niet in je hand".

Slogan: een korte tekst waarmee een bedrijf reclame maakt. Een USP wordt vaak verpakt in de slogan.

Voorbeelden zijn:

- Action: Kleine prijzen, grote glimlach
- Kruidvat: Steeds verrassend, altijd voordelig'
- Nike ; Just do it!

Wat moet je doen?

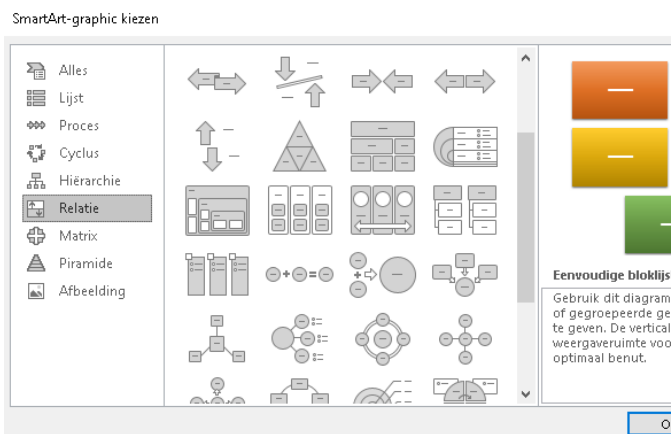
- Je gaat in Word jouw frisdrank beschrijven
- Je gaat in Word naar Smart-art en dan naar > relatie >
- Maak de beschrijving als in het voorbeeld.
- Welke kleur heeft het, welke smaak (smaken) , prik of geen prik, gekoeld of niet.
- Zet eronder wat speciaal is aan jouw drankje (USP)
- Verzin een slogan voor jouw gezonde frisdrank.
- Zet de titel erboven (Mijn gezonde frisdrank)

Hoe lang werk je eraan?

- 1 lesuren

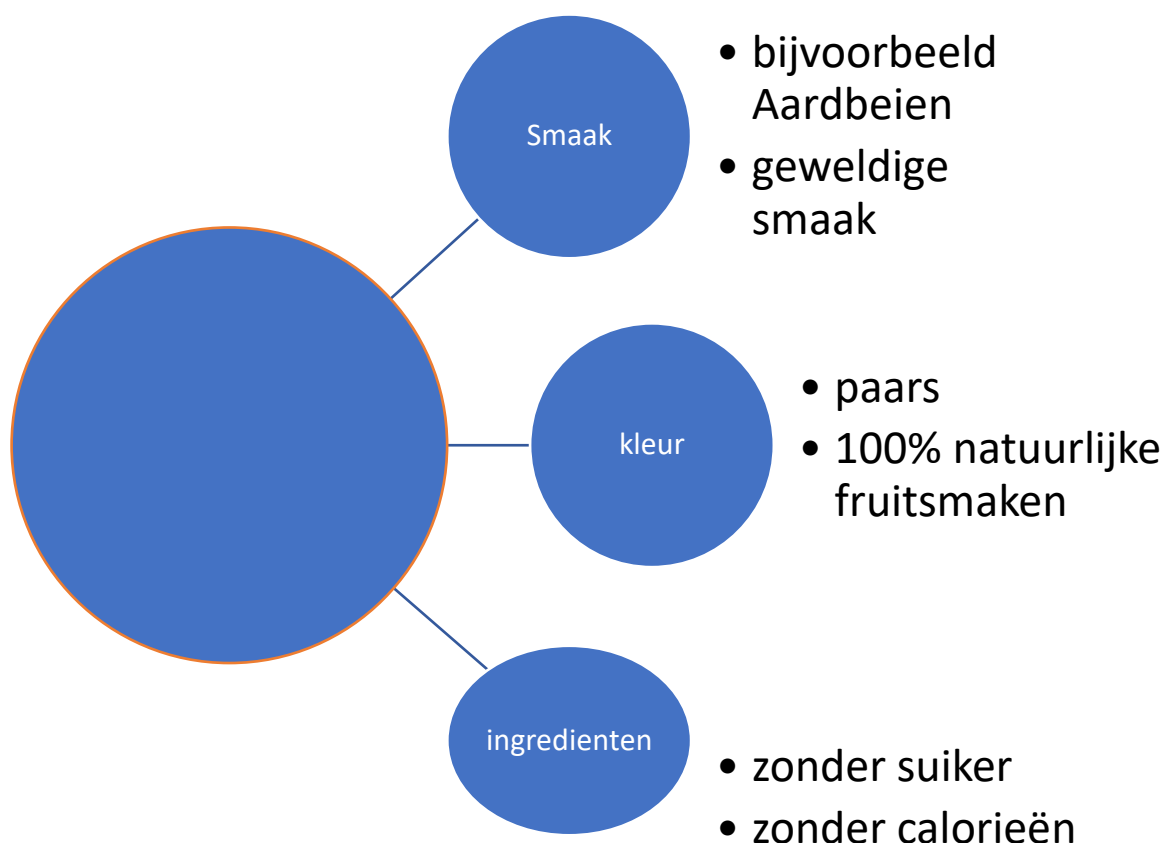
Wat heb je nodig?

- Computer of laptop

Mijn gezonde frisdrank

Hier komt de slogan te staan

Mijn USP is:.....

Beoordeling :

onvoldoende

matig

voldoende

goed

LOB: Economie en Ondernemen		Lesbrief: 3
Service & Sales	Doelgroep	
Wat moet je kennen en kunnen na deze les?	<ul style="list-style-type: none"> • Je weet wat een doelgroep is • Je kunt een vorm invoegen en bewerken • Je kunt een afbeelding invoegen 	

Jouw frisdrank wordt gedronken door een bepaalde groep mensen. Dit is de doelgroep. Dat zijn de klanten die jouw frisdrank kopen en drinken.

Die doelgroep kun je beschrijven, zoals:

- De leeftijd (hoe oud zij de mensen die jouw drankje kopen>)
- Geslacht (meisjes en/of jongens)
- Interesse (Waarom kopen ze jouw drankje?)
- Geografisch (waar wonen de mensen?)

Wat moet je doen?

- Je gaat in Word jouw doelgroep beschrijven
- Je gaat in Word naar > invoegen > vormen en kiest dan de vorm van het voorbeeld
- Je gaat je tekst op de vorm zetten (vorm opmaken > tekst toevoegen)
- Beschrijf jouw doelgroep
- Verander de kleur van de vorm
- Zoek een bijpassend plaatje op internet en zet het naast de vorm.
- Zet de titel erboven (Mijn doelgroep)

Hoe lang werk je eraan?

- 1 lesuur

Wat heb je nodig?

- Computer of laptop

Mijn doelgroep

- *Dit is een voorbeeld* -

Beoordeling : onvoldoende matig voldoende goed

LOB: Economie en Ondernemen		Lesbrief: 4
Service & Sales	Concurrentie	
Wat moet je kennen en kunnen na deze les?	<ul style="list-style-type: none"> • Je weet wat concurrentie is • Je kunt een tabel invoegen • Je kunt plaatjes in een tabel zetten 	

Een concurrent is een bedrijf dat zich met dezelfde soort producten op dezelfde doelgroep richt. Is dit geval zijn het dus andere frisdranken.

Je moet altijd goed weten wie je concurrenten zijn, wat ze doen en hoe duur ze zijn.

Wat moet je doen?

- Zet de titel bovenaan een nieuw document in Word : De concurrentie
- Je gaat in Word naar > invoegen > tabel
- In de tabel zet je plaatjes van andere **gezonde** frisdranken
- Zoek tenminste 4 plaatjes van verschillende concurrenten
- Let op! Dit moeten gezonde frisdranken zijn. (zoek op: gezonde frisdranken)
- Zoek de prijzen op van deze merken. Zet de prijs ernaast

Hoe lang werk je eraan?

- 1 lesuur

Wat heb je nodig?

- Computer of laptop

De concurrentie

 <p>CAWSTON PRESS <i>Rhubarb</i> BLENDED WITH SWEET APPLES & SPARKLING WATER DELICIOUSLY TART NOT FROM CONCENTRATE</p>	€ 0,95
 <p>CHAI BIRDS ORGANIC POWER DRINK™ GREEN TEA GINGER MINT LIME BIO</p>	€ 1,79
 <p>SPARKLING Vimto FRUIT FLAVOUR DRINK 100 YEARS OF EXCELLENCE SINCE 1906</p>	€ 1,20
 <p>ting</p>	€ 1,50

Beoordeling : onvoldoende matig voldoende goed

LOB: Economie en Ondernemen		Lesbrief: 5
Service & Sales Retail & Styling	Mijn product _ Voor deze les moet je een blikje meenemen Bekijk het filmpje: Wat kost energydrink? https://schooltv.nl/video/de-rekenkamer-in-de-klas-wat-kost-energydrink/#q=blikjes	
Wat moet je kennen en kunnen na deze les?	<ul style="list-style-type: none"> • Je kunt een voedingsetiket lezen • Je weet wat allemaal op een etiket moet staan is • Je kunt gegeven halen uit een tabel • Je kunt een etiket ontwerpen 	

In frisdrank zit veel suiker, soms wel 8 suikerklontjes per blikje. Een teveel aan suiker kan overgewicht veroorzaken. Bekijk maar eens de onderstaande foto. Je ziet hoeveel suikerklontjes er in populaire dranken zitten.

Wat moet je doen?

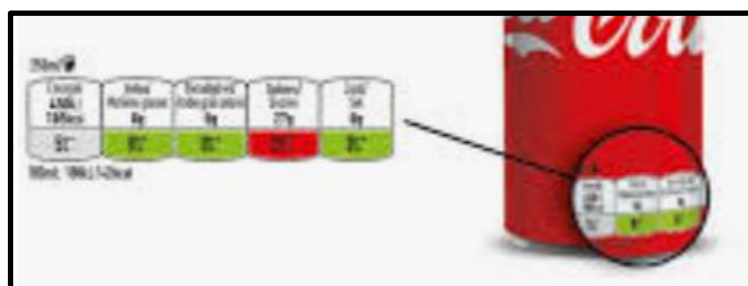
- Bekijk de tabel met suiker per frisdrank op blz.9. Maak de vragen op het blad
- Bekijk het voedingsetiket van het blikje dat jij hebt meegenomen. Gebruik het etiket bij het maken van je eigen voedingsetiket.
- Lees de tekst: **verplicht op het etiket**. De tekst staat op de volgende bladzijde
- Vul nu het etiket in voor jouw frisdrank. Het etiket staat op de volgende bladzijde
- Let op: Jij hebt een gezonde frisdrank!

Hoe lang werk je eraan?

- 1 lesuur

Wat heb je nodig?

- Computer of laptop

Tabel

Hoeveel suiker zit er in frisdrank?

Product	Per portie		
	Portiegrootte	Suiker	Energie
AA Drink high energy	1 flesje (= 330 ml)	48,8 g	195 kcal
Bitter lemon	1 glas (= 200 ml)	22 g	94 kcal
Cassis – Fanta	1 glas (= 200 ml)	21,8 g	90 kcal
Cassis – Hero	1 glas (= 200 ml)	22 g	90 kcal
Cassis – Hero zero	1 glas (= 200 ml)	2 g	8 kcal
Cola – Coca Cola	1 glas (= 200 ml)	21,2 g	84 kcal
Cola – Coca Cola light	1 glas (= 200 ml)	0 g	0,4 kcal
Cola – Coca Cola zero	1 glas (= 200 ml)	0 g	0,6 kcal
Cola – Dr Pepper	1 glas (= 200 ml)	13,6 g	56 kcal
Cola – Pepsi	1 glas (= 200 ml)	21,8 g	88 kcal
Cola – Pepsi light	1 glas (= 200 ml)	0 g	0,4 kcal
Cola – Pepsi max	1 glas (= 200 ml)	0 g	0,8 kcal
Crystal Clear	1 glas (= 200 ml)	0 g	2 kcal
Energydrink	1 blikje (= 250 ml)	27,5 g	96 kcal
Energydrink suikervrij	1 blikje (= 250 ml)	0 g	4 kcal
Gingerale	1 glas (= 200 ml)	18,8 g	78 kcal
Ijsthee – DubbelFriss	1 glas (= 200 ml)	12,8 g	54 kcal
Ijsthee – Fuze	1 glas (= 200 ml)	8,6 g	38 kcal
Ijsthee – Lipton	1 glas (= 200 ml)	16 g	68 kcal
Ijsthee – Lipton green	1 glas (= 200 ml)	9 g	40 kcal
Ijsthee – Lipton zero	1 glas (= 200 ml)	1 g	8 kcal
Lemon – Seven up	1 glas (= 200 ml)	14 g	58 kcal
Lemon – Sprite	1 glas (= 200 ml)	0 g	2 kcal
Limonadesiroop – Carvan Cévitam	Voor 1 glas (= 25 g)	18 g	75 kcal
Limonadesiroop – Carvan Cévitam 0%	Voor 1 glas (= 25 g)	2 g	9 kcal
Limonadesiroop – Slimpie	Voor 1 glas (= 25 g)	0,1 g	2 kcal
Rivella	1 glas (= 200 ml)	2 g	10 kcal
Seven up free	1 glas (= 200 ml)	0 g	2 kcal
Sinas – Fanta	1 glas (= 200 ml)	23,4 g	96 kcal
Sinas – Fanta zero	1 glas (= 200 ml)	1,4 g	7 kcal
Sinas – Orangina	1 glas (= 200 ml)	17,8 g	78 kcal
Sinas – Orangina zero	1 glas (= 200 ml)	2,4 g	15 kcal
Sinas – SiSi	1 glas (= 200 ml)	8,2 g	36 kcal
Sinas – SiSi No bubbles	1 glas (= 200 ml)	9 g	40 kcal
Tonic	1 glas (= 200 ml)	17,2 g	72 kcal
Vitaminewater	1 glas (= 200 ml)	4,4 g	34 kcal
Water met smaakje – Sourcy Sprankelend	1 glas (= 200 ml)	0 g	0 kcal
Water met smaakje – Spa Bruisend	1 glas (= 200 ml)	0 g	0 kcal

*Bron: Diabetes Fonds | RIVM

Bekijk de tabel en beantwoord de volgende vragen:

1. In welk 3 producten zit het meeste suiker?

.....

2. Noem 3 producten zonder suiker.

.....

3. Hoeveel milliliter zit er in 1 glas?

4. Met stevig wandelen verbrandt je ongeveer 50 kcal per 10 min. Hoe lang moet je wandelen om een glas Sinas Fanta te verbranden?

Verplicht op een etiket

Weet jij wat er verplicht op een etiket moet staan? Als je een nieuw product op de markt brengt, is het opstellen van een etiket vaak een hele uitdaging. Want hoe stel je een etiket op dat voldoet aan de wetgeving? En welke gegevens heb je daar voor nodig? Lees de volgende punten en zet de antwoorden in de het voedingsetiket

1. De netto hoeveelheid is het totaalgewicht (of liter) van het product dat in de verpakking zit
2. een opsomming van alle ingrediënten (5 verschillende)
3. de voedingswaarde
4. Voedingswaarde. De verplichte voedingswaardevermelding omvat: vetten (g), koolhydraten (g), waarvan suikers (g), eiwitten (g) en zout (g).
5. Houdbaarheidsdatum.
6. Bewaarvoorschriften en/of gebruiksvoorwaarden. Bijvoorbeeld: binnen 3 maanden gebruiken, gekoeld bewaren bij max. 7°C, na openen binnen 3 dagen consumeren.
7. Naam en adres van het bedrijf
8. Land van oorsprong

Voedingsetiket	
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	

Voedingsetiket	
1	0,33 l
2	Koolzuurhoudend water kleurstof; geurstof; zoetstoffen; voedingszuren
3	52 kcal per 100 ml / 171 kcal per 330 ml
4	vetten: 0 g koolhydraten: 0 g eiwitten: 0,2 g zout: 0,02 g
5	ten minste houdbaar tot 01 - 02 - 2021
6	koel en droog bewaren
7	Lokaal 33 Linde 111 24 76811 Vroom schoop
8	Nederland

- Print het etiket uit. Let op het mag niet groter zijn dan 9 x 5 cm
- Knip het etiket uit en plak het op het blikje
- Ontwerp je eigen etiket voor het blikje

Mijn etiket

- Ontwerp je eigen etiket
- Je etiket op het blikje is 9cm breed x 16 cm lang
- Zet in het midden het logo.
- Om het logo maak je een mooi, creatief ontwerp. Het moet natuurlijk opvallen.
- Je mag het met stiften, kleurpotloden maken of met de computer ontwerpen.

Plak je ontwerp op het blikje. Plak het voedingsetiket van de vorige opdracht op de achterkant

Beoordeling : onvoldoende matig voldoende goed

LOB: Economie en Ondernemen		Lesbrief: 6
Service & Sales	Een cadeauverpakking	
Wat moet je kennen en kunnen na deze les?	<ul style="list-style-type: none"> • Je kunt een rechthoekig product inpakken • Je kunt een rond product inpakken • Je kunt een feestelijke verpakking maken met cellofaan • Je kunt lintjes krullen. 	

Als je artikelen afrekent, pak je de artikelen die de klant heeft gekocht vaak in. Je kunt mooi cadeaupapier om het artikel doen.

Wat moet je doen?

- Lees het stappenplan van een cadeau inpakken
- Je gaat een doosje inpakken (bijvoorbeeld een verpakking of een houten blok)
- Je pakt een rond artikel in als cadeauverpakking
- Je gaat je eigen blikje inpakken in cellofaan

Wat moet je inleveren?

- Een foto van het ingepakte doosje'
- Een foto van het ronde artikel
- Een foto van je blikje in cellofaan

Hoe lang werk je eraan?

- 1 lesuur

Wat heb je nodig?

- Inpakpapier
- cellofaan
- Cadeaulint
- Plakband
- Schaar
- Artikelen om in te pakken

Voorbeelden die je kunt gebruiken.

Een cadeau inpakken: http://www.toonbankrol.nl/mooi_inpakken/

Filmpje cadeau inpakken; www.youtube.com/watch?v=kwiORHxEAg

Video: cadeau inpakken ronde vormen: https://www.youtube.com/watch?v=oBYd2_Qcm-E

<https://www.youtube.com/watch?v=smxdsX9i-3I>

Beoordeling :

onvoldoende

matig

voldoende

goed

LOB: Economie en Ondernemen		Lesbrief: 7
Office & Support	Een prijs berekenen Bekijk het filmpje: Wat kost energydrink? https://schooltv.nl/video/de-rekenkamer-in-de-klas-wat-kost-energydrink/#q=blikjes	
Wat moet je kennen en kunnen na deze les?	<ul style="list-style-type: none"> • Je weet wat een consument is • Je weet wat een inkoopprijs is • Je kunt de verkoopprijs berekenen • Je consumentenprijs berekenen • Je weet wat BTW is • Je kunt de BTW berekenen 	

Een consument is iemand die een product koopt of een dienst afneemt.
De consumentenprijs is de prijs die jij betaalt voor een product in de winkel. Dit is de verkoopprijs + BTW.

Als jij een product in de winkel koopt, moet je **BTW** betalen. BTW staat voor **belasting toegevoegde waarde**. Soms noemt men die ook wel omzetbelasting. De BTW die jij betaalt moet het bedrijf weer aan de overheid afdragen.

In Nederland zijn twee BTW-tarieven. **21%** voor de meeste (luke) producten en **9%** op dagelijkse levensmiddelen en noodzakelijke diensten. De **consumentenprijs** is de verkoopprijs inclusief BTW. Dit is dus de prijs die de klant betaalt.

Wat moet je doen?

- Lees het voorbeeld van het berekenen van de verkoopprijs
- Maak de berekening voor het blikje frisdrank
- Lees het voorbeeld van het rekenen met btw
- Maak de berekening van de btw voor het blikje frisdrank
- Maak de berekening van de consumentenprijs
- Hoeveel kosten 6 blikjes?

Hoe lang werk je eraan?

- 1 lesuur

Uitleg en voorbeelden verkoopprijs en consumentenprijs

Prijs zonder BTW van pak fuzetea	€ 2,69
BTW 9 %	€ 0,24
verkoopprijs = consumentenprijs	€ 2,93

Berekening: € 2,93 : 109 x 9 = € 0,24

€2,93- €0,24 = € 2,69

De Prijs

Prijs van jouw blikje	€
BTW 9%	€
Consumentenprijs per blikje	€

Zet de berekening erbij!

Beoordeling :

onvoldoende

matig

voldoende

goed

LOB: Economie en Ondernemen		Lesbrief: 8
Service & Sales	Een prijs tekenen op een krijtbord	
Wat moet je kennen en kunnen na deze les?	<ul style="list-style-type: none"> • Je kunt werken met een krijtbord • Je kent het begrip psychologische prijs 	

Op een krijtbord kun je snel een prijs of aanbieding schrijven. Dit doe je met speciale krijtstiften op een zwart krijtbord. Meestal werk je met psychologische prijzen. Een voorbeeld is 9,99 in plaats van 10.00. Dit lijkt minder. Of OP=OP of 2 halen 1 betalen.

Wat moet je doen?

- Schrijf jouw eigen aanbieding op een krijtbord
- Gebruik geen € teken
- Schrijf de cijfers voor de komma groot, de cijfers achter de komma kleiner en hoger
- Maak er een mooie aanbieding van.

Wat lever je in?

- Maak een foto van jouw krijtbord
- Zet boven de foto de titel: Aanbieding

Hoe lang werk je eraan?

- 1 lesuur.

LOB: Economie en Ondernemen		Lesbrief: 9
Service & Sales	Werken met de kassa	
Wat moet je kennen en kunnen na deze les?	<ul style="list-style-type: none"> • Je kunt werken met de kassa • Je weet hoe je een klant begroet • Je weet hoe prijzen, kortingen verwerkt • Je weet hoe je geld terug geeft • Je weet hoe je de kassahandeling afrond 	

Met de kassa kun je de producten afrekenen. Natuurlijk begroet je eerst de klant op een nette manier. De toetst de prijzen in en verwerkt de korting. Je noemt het bedrag dat de klant moet betalen en geeft op de juiste manier het wisselgeld terug. Bekijk eerst de volgende filmpjes over het werken achter de kassa.

Werken achter de kassa bij de Dirk

<https://werkenbijdirk.nl/vacature/vakantiewerk-als-kassamedewerker-ter-aar-2/>

Werken achter de kassa bij AH

<https://www.youtube.com/watch?v=2EDhpYMMto4>

- **Wat moet je doen?**
- Ga naar de kassa in het lokaal en maak kassa oefening 1 en 2
- Plak de kassabonnen op je blad
- Oefen met gepast betalen en geld teruggeven op de volgende site:

www.geldrekenen.oefeningen.eu/index.html

Wat lever je in?

- Maak kassa oefening 1 en 2
- Laat jouw kassa oefeningen beoordelen

Hoe lang werk je eraan?

- 1 lesuur.

Beoordeling :

onvoldoende

matig

voldoende

goed

Kassa oefening 1

HEMA

Je krijgt een klant aan de kassa met de volgende artikelen. Sla de producten op de kassa aan. Let op de aantallen en kortingen.

1		pak met pennen € 3,25
1		Plakbandhouder € 4,75 Nu met 20% korting
2		Rolletjes plakband € 0,95
2		4-pak glazen € 2,50
1		Hema Shopper € 0,75

Kassabon hier plakken

De klant betaalt met: €.....

Je geeft als wisselgeld:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kassa oefening 2

Supermarkt

Je krijgt een klant aan de kassa met de volgende artikelen.
Sla de producten op de kassa aan. Let op de aantallen en kortingen.

3		Vloeibaar wasmiddel Per fles € 8,98
1		4 flessen à 1,5 l voor € 6,96
1		Sperziebonen Per 500 gr. € 1,29
1		Kauwgom Sportlife € 1,75 25% korting
2		Mergpijpjes € 1,39
5		Blik groenten Bonduelle, alle soorten Per blik € 2,19

De klant heeft
een flessen bon
van
€ 2,75

Kassabon hier plakken

De klant betaalt met: €.....

Je geeft als wisselgeld:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mens en Werk: Economie en Ondernemen		Lesbrief: 10
Commercieel: Promotie	Een poster ontwerpen	
Wat moet je kennen en kunnen na deze les?	<ul style="list-style-type: none"> • Je houdt rekening met de bladspiegel • Je houdt rekening met de leesbaarheid • Je kent het begrip attentiewaarde • Je kent voorbeelden van verschillende verkoopacties 	

Fabrikanten en winkeliers maken **reclame** om mensen over te halen om producten te kopen. Reclame heeft verschillende functies. Bijvoorbeeld om nieuwe klanten naar de winkel te lokken of je hebt reclame waarbij veel informatie wordt gegeven over een bedrijf of product .

Bedrijven laten vaak folders verspreiden of sturen productinformatie via de post aan mogelijke klanten. Dit zijn vormen van geprinte **reclame**. Deze reclame moet natuurlijk wel goed opvallen door plaatjes, kleuren of teksten. Dit noem je ook wel attentiewaarde.

Wat moet je doen?

- Maak een poster voor verkoop van je blikje
- Je maakt er een speciale verkoopactie van. Bijvoorbeeld 2 halen, 1 betalen
- Gebruik je zelfgemaakte logo
- Plaats een foto van je product op de poster
- Op de poster moet de datum staan van speciale actie
- Er komt een bekende Nederlander / sporter je product komt promoten
- De poster moet een pakkende slogan hebben.
- De poster moet op afstand leesbaar zijn.
- De poster moet een attentiewaarde hebben, dus goed opvallen
- Gebruik bijpassende achtergrond en plaatjes.

Wat moet je inleveren?

- Een poster op A4 formaat

Hoe lang werk je eraan?

- 2 lesuren

Wat heb je nodig?

- Een laptop of computer

Bronnen die je kunt gebruiken

Posters maken <http://www.schooltv.nl/video/posters-ontwerpen-hoe-gaat-dat/>

Beoordeling :	☐ onvoldoende	☐ matig	☐ voldoende	☐ goed
---------------	--------------------------------------	--------------------------------	------------------------------------	-------------------------------